

Jestliže není otcovství k dítěti určeno, může orgán pomoci v hmotné nouzi v rámci řízení o žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi na matce požadovat, aby proti muži, který může být otcem dítěte (zná-li jej ovšem matka a/nebo ví-li, kdo otcem může být), podala k soudu návrh na určení otcovství. Orgán pomoci v hmotné nouzi může v této souvislosti informovat matku, aby se obrátila na orgán sociálně-právní ochrany dětí s žádostí o poskytnutí poradenství ve věci uplatňování nároků dítěte na výživné, popřípadě může orgán sociálně-právní ochrany dětí sám o situaci informovat a současně jej požádat o vyjádření podle § 28 věta druhá a třetí zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. Orgán sociálně-právní ochrany dětí pak postupuje přiměřeně způsobem popsáním v následujícím odstavci. Podnět soudu na zahájení řízení o určení otcovství z moci úřední ve smyslu § 415 odst. 3 zákona o zvláštních řízeních soudních však soudu podat nemůže, neboť k takovému úřednímu úkonu nemá založenu zákonem č. 359/1999 Sb., o soc.-práv. ochraně dětí (srov. zejména § 14 odst. 1 cit. zák.), pravomoc.

Pokud pracovníci orgánu sociálně-právní ochrany dětí získají poznatek o podezření na zneužití institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství k dítěti podle § 779 občanského zákoníku, v rámci pomoci rodičům při řešení „jiných problémů souvisejících s péčí o dítě“ ve smyslu úpravy poradenské činnosti podle § 11 odst. 1 písm. a) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, a podle čl. 8 odst. 2 Úmluvy o právech dítěte (sdělení č. 104/1991 Sb.), podle něhož se dítěti částečně zbavenému své totožnosti poskytuje potřebná pomoc a ochrana pro její obnovení, projedná situaci s matkou dítěte a mužem, jehož otcovství je nebo má být souhlasným prohlášením určeno. Orgán sociálně-právní ochrany dětí poučí dotčené osoby o právu dítěte znát své rodiče ve smyslu čl. 7 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte (sdělení č. 104/1991 Sb.) a o právu dítěte na zachování své totožnosti a rodinných svazků podle čl. 8 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte, případně tyto osoby poučí o právech a povinnostech, vyplývajících z poměrů mezi rodiči a dětmi, zejména o vzniku a trvání alimentární povinnosti a o postavení dítěte jako nepominutelného dědice obou svých rodičů.

Pokud orgán sociálně-právní ochrany dětí získá poznatek o podezření na zneužití institutu souhlasného prohlášení otcovství, kdy lze mít za to, že takovým právním jednáním matky a udávaného otce může být obcházena právní úprava zprostředkování osvojení, popř. že jejím cílem může být záměr svěřit dítě do moci jiného ve smyslu § 169 trestního zákoníku, a tato podezření se nepodaří rozptýlit ani na základě poskytnutí poradenství podle předchozího odstavce nebo jiným vhodným způsobem, provede základní vyhodnocení ve smyslu § 10 odst. 3 písm. c) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve spojení se standardem 9c Přílohy k vyhlášce č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Shledá-li orgán sociálně-právní ochrany dětí v rámci základního vyhodnocování, že ze v daném případě jedná o dítě ohrožené ve smyslu § 6 zákona č. 359/1999 Sb., o soc.-práv. ochraně dětí, zavede dítě do evidence ochrany mládeže a provede podrobné vyhodnocování podle cit. standardu 9c. Návrh na zahájení řízení ani podnět na zahájení řízení o popření otcovství ve smyslu § 793 občanského zákoníku ve spojení s § 419 zákona o zvláštních řízeních však orgán sociálně-právní ochrany dětí podat soudu nemůže, neboť k takovému úřednímu úkonu nemá založenu zákonem č. 359/1999 Sb., o soc.-práv. ochraně dětí (srov. zejména § 14 odst. 1 cit. zák.), pravomoc.